

RYSZARD KĘDZIERSKI ur. 1932;

Tytuł fragmentu relacji	Wybuch wojny, lata okupacji
Zakres terytorialny i czasowy	Tomaszów Lubelski; II wojna światowa
Słowa kluczowe	wybuch wojny, lata okupacji

Wybuch wojny, lata okupacji

W 1939 roku społeczność żydowska i część społeczności Ukraińców, na Rynku witali Ruskich - Sowietów - chlebem i solą. To jest fakt! I są zdjęcia. Przed wojną był tutaj taki szpieg niemiecki, nazywał się Linkier. Przed wojną przez trzy lata chodził po powiecie tomaszowskim i ostrzył noże na tokarni. I jak Niemcy przyszli, to całą inteligencję on wydał i zostali zaraz aresztowani m.in. Witkowscy, Dzikowscy, młodzież harcerska. Dużą taką prowokację zrobiono, przez Niemców została ona zrobiona na Siwej Dolinie, żeby zebrać harcerzy, część została zawiadomiona, żeby nie przyszła, a 15 chłopców przyszło i zostali wywiezieni: Podborny dwóch braci Dzikowskich... Oni zostali wywiezieni na skutek donosu właściwie tego Linliera. On był szpiegiem niemieckim, a później został tu szefem gestapo. Gestapo mieściło się na Kościuszki ulicy. W kamienicy państwa Próchnickich - farmaceutów. W 1943 roku, jak była pacyfikacja Żydów w Tomaszowie, to przecież szereg Żydów uciekło. Chowali się, ludzie ich dokarmiali. Była „swołocz” też taka - byli „folksdojczce” - jak Niemcy przyszli, to się zgłosili do folksdojczów, część poszła z otwartymi rękoma, a część - nie przyznawali się do folksdojczów. No to tu była przecież szkoła „Hitlerjungend” w Tomaszowie w moim domu. Ten kirkut żydowski - to wszystko zostało wyniszczzone. To Niemcy wysadzili tam... a resztę rozebrano, bo po wojnie tam nie było z czego budować, a to leżało, marnowało się. No i z okolicznej wsi, kto mógł jakąś komórkę, fundamenty, no i rozebrali resztę.

Data i miejsce nagrania	2002-06-26, Tomaszów Lubelski
Rozmawiał/a	Marta Grudzińska
Transkrypcja	Marta Grudzińska
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"